

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Henkilökohtaisen budjetin pilotointi osana sote-uudistusta

Kirsi Paasovaara
Erityisasiantuntija
Sosiaali- ja terveysministeriö

Valinnanvapauslain (HE 16/2018) tarkoitus

Edistää asiakkaiden mahdollisuuksia valita palveluntuottaja

Varmistaa palvelujen toteutuminen yhteen sovitettuina kokonaisuuksina

Varmistaa palveluketjujen toimivuus

Parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua

Kannustaa kustannusvaikuttavaan toimintaan

Kannustaa jatkuvaan kehittämiseen

Pilottien tarkoitus

Edistää asiakkaiden

Varmistaa palvelujen
toteutuminen yhteen

Varmistaa
toimintansa

Pilottien tarkoitus on mahdollistaa maakunnille ja palvelujen tuottajille sujuva ja asiakkaan palvelujen jatkuvuuden turvaava siirtyminen lain mukaisiin valinnanvapauspalveluihin

saatavuutta ja laatua

toimintaan

aan
kehittämiseen

Valinnanvapauden kokeilut ja pilotit

Palvelusetelikokeilut

- Kokeilut ovat parhaillaan käynnissä
- Sovelletaan voimassa olevaa palvelusetelilakia (569/2009)
- Sisältöosioina sote-keskus, suunhoidon yksikkö ja henkilökohtainen budjetti
- Omarahoitusosuus 20 %
- Tuottavat tietoa uuden valinnanvapausmallin valmisteluun

Valinnanvapauspilotit

- Pilotit käynnistyvät lakien hyväksymisen jälkeen
- Sovelletaan valinnanvapauslakia (HE 16/2018)
- Sisältöosioina sote-keskus, suunhoidon yksikkö, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti
- Ei omarahoitusta
- Tuottavat tietoa uudesta valinnanvapausmallista (myös niille maakunnille, jotka eivät pilotoi)

Mistä henkilökohtaisen budjetin piloteilla halutaan tietoa?

- Asiakkaan palveluprosessista ja asiakassuunnitelman teosta
- Henkilökohtaisen budjetin laskemisesta
- Neuvontapalvelujen toimivuudesta
- Valintojen tekemisestä; mitä tietoa tarvitaan valintojen tueksi
- Seurantajärjestelmien kehittämisestä
- Tietojärjestelmien toimivuudesta
- Järjestäjän ja tuottajan välisestä yhteistyöstä
- Markkinoista ja niiden ohjauskeinoista
- Maakunnan hallintopäätöksen malleista

Henkilökohtaisen budjetin pilotointi

- Henkilökohtaista budjettia pilotoidaan
 - vanhuspalvelulain 3 §:n 2 kohdassa,
 - vammaispalvelulain 2 §:ssä tai
 - kehitysvammalain 1 §:ssä tarkoitetulle henkilölle.
- Edellytyksenä on asiakkaalla todettu
 - jatkuva ja laaja-alainen avun, tuen, hoidon tai huolenpidon tarve,
 - ja kyky itse tai tuettuna suunnitella ja valita palvelunsa.
- Pilotti voidaan kohdentaa vain johonkin edellä todettuun henkilöryhmään.
- Pilotin jälkeen maakunta voi päättää käyttää henkilökohtaista budjettia myös muille asiakkaille.
- Asiakas voi kieltäytyä henkilökohtaisesta budjetista.
- Pilotissa asiakas valitsee palveluntuottajan ko. pilottialueelta.

Mitä palveluita henkilökohtaiseen budjettiin voi kuulua?

- **Henkilökohtaisella budjetilla maksetaan** (sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain, kehitysvammalain ja terveydenhuoltolain mukaisia) **sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja.**
- Henkilökohtaisella budjetilla ei voi saada
 - sote-keskuksen palveluja
 - suunhoidon yksikön palveluja
 - palveluja liikelaitoksen tuottamana
 - julkisen vallan käyttöä sisältäviä palveluja
 - suuremmiksi kokonaisuuksiksi koottavia palveluita
 - laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita
- Palvelut määrittyvät yksilökohtaisesti asiakkaan tarpeiden ja asiakassuunnitelman mukaan.

Korvaukset ja asiakasmaksut henkilökohtaista budjettia käytettäessä

- Maakunnan liikelaitos korvaa palveluntuottajalle ennalta määräämäänsä arvoon asti kustannukset palveluista, joita asiakas saa henkilökohtaisella budjetilla.
- Tuottajalle voidaan lisäksi suorittaa korvausta paikallisista olosuhteista aiheutuvista kustannuksista (esim. asukastiheys, syrjäisyys, kielelliset olosuhteet).
- Maakunta perii asiakkaalta palveluista määräytyvät asiakasmaksut.
- Palveluntuottaja ei saa periä asiakkaalta maksuja.

Mitä muita edellytyksiä valinnanvapauslaki asettaa henkilökohtaisen budjetin myöntämiseksi?

- Maakunnan liikelaitoksen on
 - huolehdittava asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta palvelujen suunnittelussa ja
 - annettava asiakkaalle tietoa palvelujen saatavuudesta, laadusta ja kustannuksista.
- Henkilökohtaisen budjetin myöntäminen edellyttää
 - asiakkaan palvelutarpeen arviointia,
 - asiakassuunnitelman laatimista ja
 - henkilökohtaista budjettia koskevan päätöksen tekemistä.
- Henkilökohtaisen budjetin suuruus
 - on oltava sellainen, että asiakas voi saada ne palvelut, jotka henkilökohtaisella budjetilla on tarkoitettu maksettavaksi
 - ei voi ylittää maakunnan liikelaitoksen oman tuotannon kustannuksia ilman erityistä syytä.
- Henkilökohtainen budjetti on laadittava joko määräajaksi tai toistaiseksi voimassa olevaksi.
 - toteutumista on arvioitava vähintään vuosittain ja tarvittaessa muutettava
 - tarkistettava, mikäli kustannustaso tai asiakkaan elämäntilanne, olosuhteet tai avuntarve olennaisesti muuttuvat tai, jos suuruus ei vastaa asiakkaan palvelutarvetta

Asiakirjamallit

- Sote-uudistuksen kansallisessa valmistelussa on laadittu asiakirjamalleja tulevien maakuntien tueksi.
 - Esim. henkilökohtaista budjettia koskien on tehty hallintopäätöksen malli ja palvelukuvauksen malli.
- Sisältävät esimerkkejä ehdoista, joita maakunta voi harkintansa mukaan asettaa palveluntuottajille.
- Asiakirjamallien tai niiden sisältämien esimerkkilauseiden käyttö ei ole velvoittavaa.
- Lopulliset versiot valmistuvat syksyllä 2018.
- alueuudistus.fi/hallintopaatos-ja-sopimus

Pilottien toteutus

- Maakunnan pilottiin voi sisältyä kaikki neljä valinnanvapauden sisältöosiota tai osa niistä.
- Pilottialueen tulee kattaa lähtökohtaisesti vähintään 80 % maakunnan asukasluvusta.
- Pilotti tulee toteuttaa saman sisältöisenä koko pilottialueella.
- Pilottialueen kunnat ja kuntayhtymät sopivat siitä, mikä kunta tai kuntayhtymä ryhtyy hankkeen hallinnoijaksi.

Saapuneet hakemukset ja niiden arviointi

- Hakuaika päättyi 15.3.2018.
- Hakemuksia tuli yhteensä 45, vähintään yksi jokaisen maakunnan alueelta.
- 19 henkilön ryhmä arvioi hakemukset
 - yleiset edellytykset
 - vastaavuus pilottien tavoitteisiin
 - hankkeiden toteuttamisen edellytykset
 - tietojärjestelmät

Ehdolliset linjaukset ja uusi haku

- Reformiministerityöryhmän 15.5.2018 hyväksymät ehdolliset linjaukset ensimmäisistä pilottialueista ja niiden rahoituksesta tarkastellaan sen jälkeen, kun lainsäädäntö on vahvistettu.
- Uuden pilottihaun toteutuksesta ja aikataulusta sovitaan sen jälkeen, kun lainsäädäntö on vahvistettu.

	Sote-keskus	Suunhoidon yksikkö	Asiakasseteli	Henkilökohtainen budjetti	YHTEENSÄ
Etelä-Karjala (Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä Eksote)	5 500 000				5 500 000
Etelä-Pohjanmaa (Seinäjoen kaupunki)			2 500 000		2 500 000
Etelä-Savo (Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymä Essote)			2 000 000	4 500 000	6 500 000
Keski-Pohjanmaa (Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalukuntayhtymä)				2 000 000	2 000 000
Keski-Suomi (Jyväskylän kaupunki)		5 000 000			5 000 000
Kymenlaakso (Kymenlaakson sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä)	8 000 000				8 000 000
Pohjois-Savo (Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä)	8 000 000				8 000 000
Päijät-Häme (Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä)			3 000 000	5 000 000	8 000 000
Satakunta (Porin kaupunki)				3 500 000	3 500 000
Uusimaa (Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä)	20 000 000	20 000 000	10 000 000		50 000 000
YHTEENSÄ	41 500 000	25 000 000	17 500 000	15 000 000	99 000 000

Pilottien rahoitus

- Valinnanvapauspilottien toteuttamiseen on varattu 200 miljoonaa euroa.
- Tavoitteena on, että mukana olisi mahdollisimman laajasti kuntia ja kuntayhtymiä kaikista maakunnista.
- Valtionavustusta voidaan käyttää pilottien hallinnointiin, tietojärjestelmiin ja pilotista johtuviin palvelujen tuottamisesta aiheutuviin kustannuksiin.
- Pilottiin osallistuvalla taholla ei edellytetä omarahoitusosuutta.

Piloteista saatavan tiedon hyödyntäminen

- Piloteissa on tarkoitus kerätä tietoa valinnanvapauden toteuttamisesta ja toteutumisesta myös niiden maakuntien käyttöön ja hyödynnettäväksi, jotka eivät ole piloteissa mukana. Näin voidaan edesauttaa valinnanvapauden sujuvaa käyttöönottoa koko maassa.
- Avustuksen saajilta edellytetään arvioinnissa tarvittavien tietojen systemaattista keräämistä sekä analysointia. E erityistä huomiota piloteissa tulee kiinnittää asiakasvaikutuksien ja -kokemusten seuraamiseen.
- THL vastaa pilottien seurannasta ja arvioinnista.

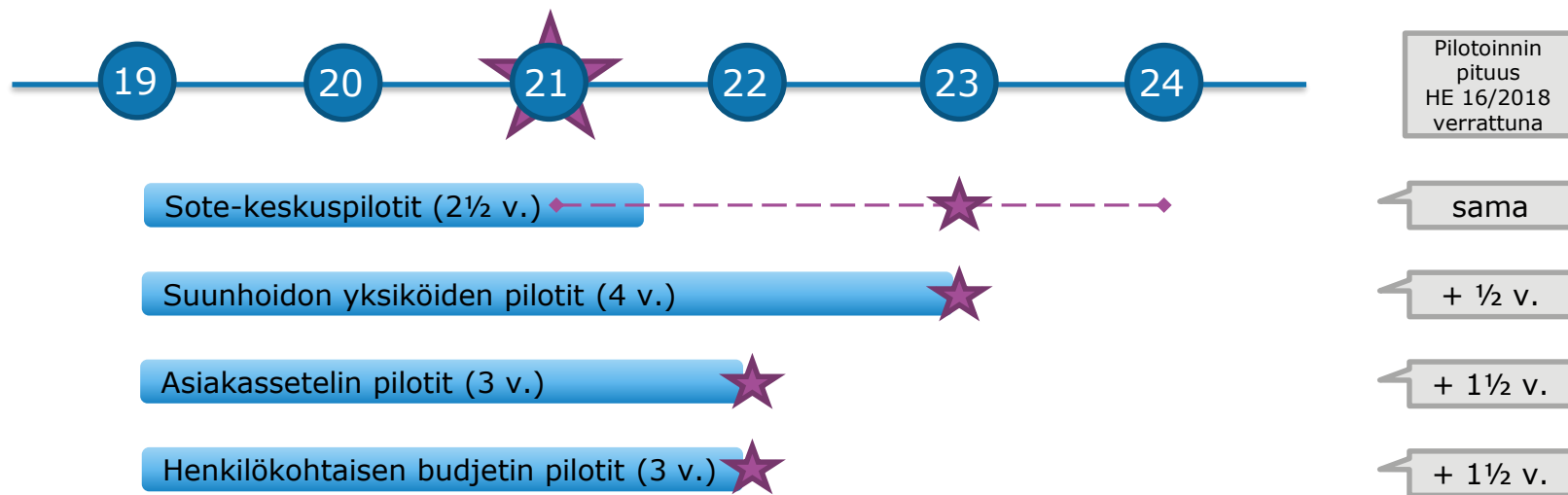
MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUKSEN AIKATAULUSUUNNITELMA

STM 20 / 06 / 2018

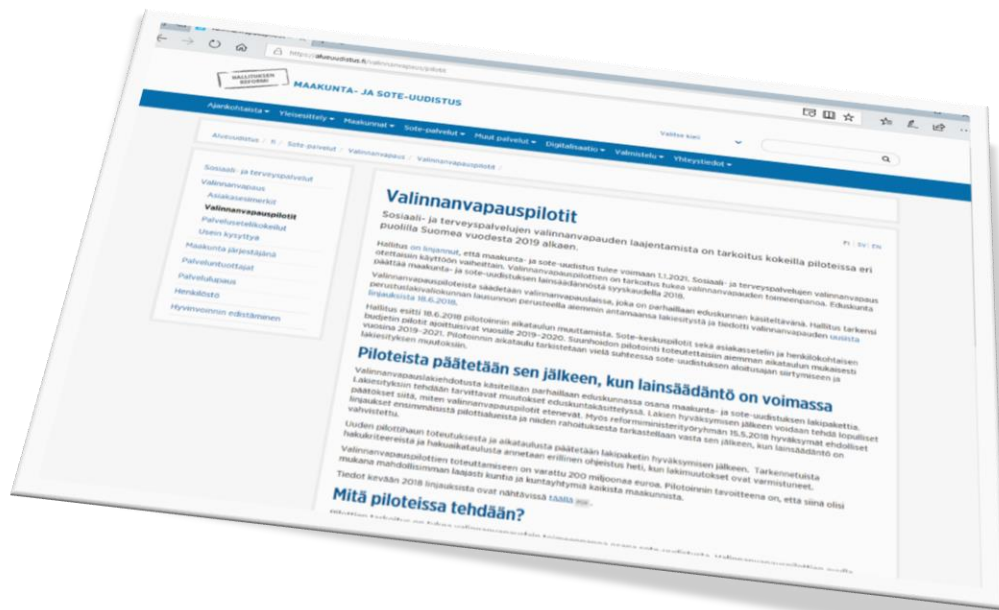

Valinnanvapauspilottien aikataulut

Perustuu pääministerin ilmoituksen 27.6.2018 mukaiseen uudistuksen aikatauluun, ja hallituksen 17.8.2018 sosiaali- ja terveysvaliokunnalle antamaa vastinetta koskevaan tiedotteeseen.

alueuudistus.fi alueuudistus.fi/valinnanvapaus/pilotit

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos!

Kirsi Paasovaara
[kirsi.paasovaara\(at\)stm.fi](mailto:kirsi.paasovaara(at)stm.fi)
p. 029 516 3012
@KirsiPaasovaara

